

סימן קיב

נדרשותי לאשר שאלוני על דבר גט פישורין שניתן באחת מהבתי דינים שבערי ארץ ישראל, ולאחר נתינת הגט טען הבעל שגט מוטעה הוא ופסול, כי הוא לא הסכים לגרשה רק באופן אם האשה ואביה יסכימו עמו להנאי ההסכם גירושין שאדעתו דהכי הסכים הוא לגרשה, ולאחר שחתם הוא על כתב ההסכם גירושין והתחייבותו כלפי

בשם

אבן העזר סימן קיב

קנה

ומפורש שם בהמשך הפרטי — כל, כי לאס"כ הגיט הבעל את הסכמם הסמייכותו ונקט מאשמו ואביה שיסממו לו על זה, הבי"ד קראו את סכמם הסמייכותו והסמייכותו ושלטו את הגדלים לטוב ורק להבעל שזכ נפו להכחיר לו ולהסבירו כי הענין של מזומים נשאר עדיין פתוח, ועוד אמרו לו שהגט יתן מלזו ואינו חליי בנפלי המזומים, והבעל הנהיך להם בראשו, ואס"כ נקט הבעל מהאשה שקראה את סכמם שהביא לה בקול, וכן עשהה שקראה את סכמם הסמייכותו בקול, והאשה ואביה סממו על הכתב, ואס"כ נקט הבעל שסממו לו כמה ספלים ותכתיבים שנתן לה וכן עשהה ואס"כ שקדו את הגט.

איברא לפרוס ריהטא יש כאן פתרון פה לבעל דין לטוב ולומר דמכיון ללאר שהבי"ד קראו את סכמם הסמייכותו והסמייכותו שהבעל נקט מאשמו ואביה שיסממו לו על זה, יסו להסבירו ולהסבירו כי הענין של המזומים נשאר עדיין פתוח, וגם בפירוש אמרו לו שהגט יתן מלזו ואין חליי בנפלי המזומים, והבעל הנהיך להם בראשו על זה, ואס"כ הרי מוכח ללאורה שהסכים לגרשה מלזו חליי שיהיה חליי בשום מנאי.

וכפי הנראה שזהו בלתי סברה הבי"ד שקדו את הגט, שהסבירו את הגט אף ללאר שנודע להם מעטער הבעל וממה שהוריהי לו שגט מוטעה הוא ופסול, וכמו שראשי פסק כבוד ותוס' יואל מהס"י ה"ל לבי"ד התברר כי בהסמך הסמייכותו של אבי האשה שנתמם כפי בי"ד נעשו שינויים ותוספות על ידי אבי האשה המלים "עד שינוי נקיבות" וכן האשה הוסיפה על יד חתימתה את המלים "נתמם סתם לטוב" וע"כ כתבו את פסקם כה"ל בי"ד רואה בסומרה רבה תוספות אלו שנעשו שלא בידיעתו, בי"ד מבייר שאין כל השגשג בהסמך של הגט, וכפי שהוצהר לבעל שהגט יתן ללא כל קשר להסכמם הסמייכותו ה"ל, ועוד הוסיפו מה שצדק ידוע שיש פה דר"ם שלא להויתר לנו על גט שנים, ובאו על הסמך על פסק זה שלשה הדינים שקדו את הגט.

הרי מפורש יואל מדבריהם שכל עיקר על מה שסממו להכחיר את הגט הוא על סמך מה שהסבירו לו שהגט יתן ללא כל קשר לכתב הסמייכותו והוא הנהיך להם בראשו כאלו דבריהם מתקבלים אללו והסכים להם בה.

הדבר יענה סיהם להקל ראש באיסור ששם איש עפי" סברה מוטעה זו, שהרי דברי הבעל ברור מללו שדוקא אם יתממו לו ויקבלו ויסקימו למה שהסמייכותו יתן לה אז הוא מסכים לגרשה ארוה, אמרת לא יתן גט, וכן ללאר שהבי"ד יסו לשמנו ארוה ולהסבירו שענין המזומים לא סבור והדבר חליי בפסק הבי"ד, וגם בפירוש אמרו והסבירו לו שהגט יתן מלזו ואינו חליי בנפלי המזומים, אמנם הוא עמד על דעתו, ומיד ללאר זה נקט שהאשה מתרא

האשה, בקש מהם שגם הם יחתמו לו על כתב ההסכם גירושין שביניהם שהם מסכימים למה שהתחייב להם ורק אדעתא דהכי הסכים לגרשה ובלא"ה לא, אמנם אח"כ נודע לו שעשו שינויים בכתב ההסכם גירושין שביניהם שרם שחתמו עליו, והוא בנוגע למה שכתב בסעיף ג' של ההסכם, אני מתחייבת לא לדרוש יותר מ — 400 ש"ח לחודש על כל עיני מזומות הן שלי הן של בנינו והתשלום הוא מחודש הבא ואני מצדי הח"מ מתחייב לתת לחמי הסכום 400 ש"ח ע"מ להעבירם לאשתי, והוסיף על זה אבי האשה — מילים אלו — "עד שינוי נקיבות" וגם האשה הוסיפה וכתבה סמוך לחתימתה — מילים אלו — "חתם מתוך לחץ", ומיד שנודע לו מזה צורה ככרוכיא שהטעו אותה בנתינת הגט ואדעתא דהכי לא גרשה ומעתה נעשם בשאלתם אם צדקו דברי המגרש בזה וגט מוטעה הוא ופסול או לא.

והנה מיד בשמעי הבעל הדברים מפי המגרש ענימי ואמרתי לו אם נכונים הדברים כפי שהוא מניע אותם שפעו ארוה בנתינת הגט, אף אם נאמר בלתי שנגופעו דמילתא אין האדק ארו במה שהוא פותח כל ק נקצת המזומים לטוב, ובודאי שהדבר חליי בשינוי שוויים המתבע של הדין לפי מה שהוא עולה ויורד, מ"מ מכיון שגילה דעתו להדיח כי רק אדעתא דהכי שיסממו למה שהסממו עמהם הוא מנרשה ובלא"ה לא, והם הטעו ארוה כי היא מסרה מודעה על חתימתה שהוא חותמת מתוך לטוב, ויותר גרוע הוא מה שעשה אביה והוסיף מילים על דברי הבעל כי כל עיקר הסמייכותו נכנסת זה הוא רק עד שינוי נקיבות, וכזה שברו את מנאי, ואם היה הבעל יודע מה לפי נתינת הגט לא היה מנרשה והטעו ארוה בחתימתם כאלו הם מסכימים לדבריו א"כ בודאי דגט מוטעה הוא ופסול.

ויודר מה נאמר לי ללאר ששלחו לי את כתב הפרטי — כל, מהבי"ד שקדו את הגט את המשא ומתן של הדברים שהיו להם עם הבעל לפי נתינת הגט, שמפורש שם שמיד כשחיתם דבריו אמר להבי"ד שאביה יואל ויחמם על מה שכתבנו, מזומים חליי מוק בפק 400 ש"ח בלבד, והבי"ד ענו לו על זה, המזומים חמדי פתוח, והשיב שזכ הבעל הם יתממו על מזומים 400 ש"ח לכל חודש לעולם, שזכ אס"כ הניע אביה והבי"ד הסבירו לו שזכ להבעל שענין של המזומים חליי סבור ובלאפשרותם הוא לטוב ארוה בעתיד, והשיב הבעל יש רבנו של עולם חליי לא רואה שיראו בהם היתר לטוב ואין לה רואה שיהיה למוד בלל, את הפקף אמן כל חודש והם ימנו קבלות, והשיבו הבי"ד עוד שנה לא ינאר מהפקף כלום, והשיבו שזכ הבעל זה מה שאני נושא, אמרת לא יהיה גט, הרי שהבעל גילה דעתו להדיח, זה מה שאני נושא, אמרת לא יהיה גט, שאינו מנרשה רק בנפלי זה שיסממו על הסכום של 400 ש"ח לחודש שהסמייכותו לה ולא יומר.

ומה שכחנו עוד נסיון דכריהם וכבר ידוע שיש מרס דר"ח שלא להוילא לנו על גט שניתן, הנה כבר הארכתי בנידון (במשוואה אשר עדיין הוא אחי נכחמים) נס"ד, והנאמי שם מדברי המהרי"ק והרמ"א והמהר"ם מלובלין שכולם יבאו בסגנון אחד שכלל כי האי גוונא שנתברר ונדע בדירור שהגט פסול הוא, על זה לא המרים ר"ת, ומעולם לא עלה על לב ר"ת ותלמידיו לסתום פיו מלומר את אשר בלבבו, ואדרבה מחויב הוא לעשות מה שביכלתו כדי לאפרושי מאיסורא יעו"ש.

זהו מה שנלענ"ד להלכה בנידון זה נס"ד, דמכיון דליכא גילוי דעתא ואומדנא דמוכח דלדעתא דהכי לא גירשה הגט בעל והדבר פשוט וברור דאשה זו אחתי בחזקת אשה איש קיימת ואפילו אם ישארו ויתקנהו שמתמים למה שהתנה עמה חמילה אחתי אין זה מועיל להכשיר הגט הראשון מכיון שהטעמו בשעת נתינת הגט ולריכה גט שני מחדש.

הנלע"ד כתבתי ויעזור השי"ת שלא נכשל בדבר הלכה ונוכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא אכ"ר.

ובסידום דברי הננו להעלות על הכתב מה שנעשה בנידון זה בסופו של דבר, והוא כי זה היה מעשה ביום רביעי כ"ט מרחשון תשנ"ט לפ"ק שהיה אז נתינת הגט, ונשאלתי על זה מהמגרש במוצאי שב"ק ב' כסלו תשנ"ט לפ"ק אם גט כשר הוא או לא, ואמרתי דברים ברוחים חד משמעי שאם כדבריו כן הוא שהטעו אותו בנתינת הגט הדבר פשוט וברור שגט פסול הוא וצריכה גט אחר מחדש, וגם מאבי האשה נשאלתי על זה וטען במר נפשו כי חושש מאד ומי יודע אם חתנו יסכים לגרשה פעם שנית ומי יודע באיזה אופן יסכים להתפשר אתם ולתת גט שני מחדש.

אמנם תהלה ליתב"ש כי בתוך כמה ימים ספורים הצליחו להתפשר שנית הבעל עם אבי האשה, ואע"פ שהבי"ד שסידרו את הגט הראשון התעקשו ולא רצו לסדר לה גט שני כי אחם תלין משוגתם כי הגט הראשון כשר הוא, מ"מ הצליחו בעוה"י"ת למצוא להם בי"ד אחר משאר ערי א"י שהסכימו לסדר להם גט אחר מחדש, וכן נעשה מעשה ביום רביעי ו' כסלו תשנ"ט לפ"ק וסידרו להם גט אחר תליתב"ש.

באעה"ה יום ד' לט' ועתה אמרת היטב איטיב עמך וגו' י"ג כסלו תשנ"ט לפ"ק.

מאיר בראנדסדארפער

חקרא בקול את הכתב שהביא לבי"ד, וכן עשמה שקראה את הכתב בקול, והאשה ואניה חתמו על זה, ואח"כ הסכים לתת לה את גיטתו והבי"ד סדרו את הגט, הרי רואין נחוש איך שעמד על תנאו ללא שום יחזיר כלל, ומה שלא הגיב כלום על מה שאמרו לו וניסו לשכנע אותו שאין הגט מלא בשום תנאי והנהיין להם בראשו כאלו דכריהם מקובלים אלנו, אין צוה כלום כי סמך עצמו על מה שגילה דעתו מקודם, אחרת לא יהיה גט, ובעיקר על מה שלא הסכים לתת את הגט עד לאחר חתימת האשה ואניה על כתב ההתחייבות ולא היה לו שום צורך להגיב על דכריהם ולא היה איכפת ליה לשעות בהם ולהנהיין להם בראשו כי הרי בלא"ה עשה את שלו אין להחזיק את דבריו וכל זה ברור ופשוט להמעיין ויורד לעומקן ושורטן של הדברים.

וא"כ הם שהטעו אותו והוקיפו וגם גילתה דעתה שאינה חותמת רק ממון לתן, וממילא שאינה מתחייבת עצמה ואניה מסכימה לתת שהתנה הוא, והוא לא הסכים לגרש אותה אלא בתנאי שהיא מתחייבת עצמה ומסכימה למה שהתחייב הוא, גט מוטעה הוא ופסול, וטעמי וימוקי צוה הוא לפי מה שבארתי והוכחתי במשוואה (אשר עדיין הוא אחי נכחמים) מדברי הפוסקים נס"ד שכל כגון דא דליכא גילוי דעתא ואומדנא דמוכח דלדעתא דהכי לא גירשה הגט בעל, ואע"פ שנוהגין שאומרים לו בשעת סידור הגט לגרש בלי שום תנאי ומנטל כל התנאים, מ"מ אי אפשר לסמוך על זה להקל היכא ששינוי לו אס"כ בדבר שהיתה דעתו סומכת על הדבר בדירור חולם זה לא היה מתרצה לגרש אותה בשום אופן.

ואף שיש לומר לכאורה דכיון שמנטל כל התנאים בעת סידור ונתינת הגט וממילא נחבטל ג"כ האומדנא שלו, זה אינו דמכיון שלא הסכים לגרשה רק על סמך מה שהוא סומך עליה ועל הבטחתה למלאות בקשתו בעיקר התנאי שנעבדו הסכים לגרשה, וכיון שהטעמו ולא קיימה התנאי הגט בעל, כי כל עיקר נתינת הגט היה בלחנם שלא ברצונו נכשכו שקיימה את התנאי, א"כ הוא הדין והוא הטעם אף שאומר שמגרשה בלא שום תנאי ומנטל לכל התנאים, מ"מ הרי הא גופא הוא בטעות ואונס לבו שהרי אם היה יודע שהיא מטעת אותו בקיום תנאי זה לא היה מסכים לגרשה, וכמו דמבטלין את הגט מחמת סיבה זו, הוא הדין דמבטלין אף ביטולו להתנאים דכל עיקר ביטול התנאים היה בטעות מעיקרא וגט מוטעה הוא, וכמו שנכתב כל זה למעלה (בסימנים הקודמים) נאר היעב נס"ד, ומשם תקחנו.